



1. Статистикалық байқаудың мақсаты	1. Цель статистического наблюдения
Осы нысанды байқау мақсаты сандық және сапалы көрсеткіштерін анықтау болып табылады.	Целью наблюдения данной формы является определение количественных и качественных характеристик торговых рынков.
2. Респонденттер тобы	2. Круг респондентов
Аталған нысанды меншік нысанына, қызмет түрлеріне қарамастан, базарлары бар кәсіпорындар және жеке кәсіпкерлер толтырады.	Указанную форму заполняют юридические лица и индивидуальные предприниматели, являющиеся собственниками рынков, независимо от формы собственности, вида деятельности.
3. Нысанда пайдалынатын терминдер мен анықтамалар	3. Термины и определения, используемые в форме
Сауда базары – тауарларын сатуды жүзеге асыратын, сауда жабдықтары мен керек-жарақтармен жабдықталған, қасындағы аумақтардан оқшауланған, жергілікті атқарушы органдармен белгіленген, жер учаскесінде орналасқан, тұрақты немесе уақытша негізде жұмыс істейтін, орталық шаруашылық жүйесі бар, басқару және күзет қызметі жұмыс істейтін оқшауланған мүлтіккешені.	Торговый рынок – обособленный имущественный комплекс с централизацией функций хозяйственного обслуживания территории, управления и охраны, действующий на постоянной основе, изолированный от прилегающей территории, предназначенный для торговой деятельности и обеспеченный площадкой для стоянки автотранспортных средств в пределах границ своей территории.
Базарлар былайша сыныпталады: <i>тауарлық мамандарына қарай:</i> азық-түлік – азық-түлік тауарларын өткізу бойынша; азық-түлік емес – өнеркәсіп тауарларын, тұрмыстық техникаларды және т.б. өткізу бойынша; мамандандырылған – тауарлардың типтік бөлімдерімен байланысы жоқ (мұнда тауарларды алдын-ала дайындау жүргізіледі). Әдетте, сатушыларды күнделікті ауыстыруға рұқсат етіледі, тауар қоры жабық базарда сауда орнында біркүндік жұмыс күнімен шектеледі.	Рынки классифицируются по: товарной специализации: продовольственные – по реализации продовольственных товаров; непродовольственные – по реализации промышленных товаров, бытовой техники; специализированные – по реализации отдельных групп товаров (автомобильный, живности и т.д.); универсальные - по реализации продовольственных и непродовольственных товаров в специализированных торговых зонах; <i>по объемам сделок и способам их осуществления:</i> розничные и оптовые; <i>по типам:</i> крытые, мини-рынок, комбинированные.
Жабық базар – тұрақты инженерлік коммуникациясы бар жермен фундамент арқылы байланысқан күрделі ғимарат. Жабық базарда сауда орындары стационарлы типтік бөлімдерімен байланысы жоқ (мұнда тауарларды алдын-ала дайындау жүргізіледі). Әдетте, сатушыларды күнделікті ауыстыруға рұқсат етіледі, тауар қоры жабық базарда сауда орнында біркүндік жұмыс күнімен шектеледі.	Крытый рынок – капитальное здание, прочно связанное с землей фундаментом, имеющее постоянные инженерные коммуникации. Торговые места в крытом рынке не имеют связи со стационарными типовыми отделами (в которых осуществляется предпродажная подготовка товаров) в них. Как правило, допускается ежедневная смена продавцов, товарный запас на торговом месте в крытых рынках ограничивается одним рабочим днем.
Шағын сауда базары – бұл тауарларды зауыт қабында бір-бірлеп сатуға, сондай-ақ арнайы сақтау жағдайларын талап етпейтін тауарларды сатуға арналған сауда орнының саны 25-тен аспайтын базар. Жабық немесе шағын сипаты бойынша есептелмейтін базарларды құрамдастырылған базарларға еңгізеді.	Торговый мини-рынок – это рынок, количество торговых мест которого не превышает 25, предназначенный для продажи товаров штучно в заводской упаковке (таре), а также товаров, не требующих специальных условий хранения товаров.
Павильон – жан-жағынан жабылып, оқшауланған ғимараттар немесе тауарларды сатуға арналған үй-жайлар және сатып алушыларға арналған арнайы сату залдары.	Комбинированными рынками являются рынки, не относящиеся по своим характеристикам к крытым или мини-рынкам.
Дүңгіршек – арнайы жер учаскесінде орналасқан сауда жабдықтарымен қамтамасыз етілген сауда залы жоқ күрделі емес жылжымалы құрылым.	Павильон – обособленное, закрытое со всех сторон здание или помещение, предназначенное для продажи товаров и обязательно имеющее торговый зал для покупателей.
Шатыр – арнайы белгіленген жерде орналасқан және сауда жабдықтарымен жабдықталған қосалқы жиналатын конструкциялардан жеңіл тұрғызылатын құрылым.	Киоск – оснащенное торговым оборудованием некапитальное переносное строение, не имеющее торгового зала, установленное на специально отведенном земельном участке.
Сатушының сауда орыны – сатушыға арналған тауарларды және сатуға қажетті керек-жарақтарды (таразы, лотоктар және т.б.) орналастыруға бөлінген сауда сөрелерінің (үстелдердің) алаңы есептеледі.	Палатка – легко возводимое строение из сборно-разборных конструкций, оснащенное торговым оборудованием и располагаемое на специально определенном месте.
4. Әдіснамалық түсініктемелер	4. Методологические пояснения
Бірінші бөлімде көрсетілген сыныптамаларға байланысты базарлардың санын көрсету қажет. Базарға, есепті күнге (1-қаңтарға) жұмыс істейтін базарлар ғана емес, жөндеуге байланысты немесе басқа да себептермен уақытша жұмыс істемейтін базарлар да қосылады, сондай-ақ жыл бойы емес, белгілі бір кезеңде (маусымда) жұмыс істейтін маусымдық базарлар да есепке кіреді.	В разделе 1 необходимо указать количество рынков в разрезе приведенных классификаций. В отчет должны включаться рынки, функционирующие не только на отчетную дату (на 1 января), но и рынки, временно не работающие в связи с ремонтом или по другим причинам, а также сезонные рынки, которые работают не круглый год, а в течение определенного периода (сезона).
Екінші бөлімде 1-жол бойынша базардағы барлық сауда орындарына, нарықтық саудамен шұғылданатына немесе өзге сауда ұйымдарына жалға берілгеніне қарамастан барлық сауда орындары есептеледі. Базарларда сауда орындардың барлық санына сауда орындарының пайдалануға берілген тұрақты үстелдер (сөрелер), қосымша (уақытша) сауда орыны кіреді. 2-жол бойынша – патенттер (күәліктер) бойынша сатушылардың сауда орындарын көрсету қажет, сауда орындардың санына патент (күәлік) бойынша бір реттік талондармен айналысатын саудагерлердің орыны кірмейді. 3-жол бойынша базардың аумағында орналасқан, құрылыс салуға арналған алаңдарды қоса, базарға арнайы берілген барлық алаң көрсетіледі. Соның ішінде жәрмеңке өткізу кезеңінде сауда үшін қосымша берілген алаңдар есептелінбейді.	В разделе 2 по строке 1 учитываются все торговые места независимо от того, заняты они под рыночную торговлю или сданы в аренду другим торгующим организациям. В общее количество торговых мест на рынках входит число торговых мест за всеми постоянно установленными столами (прилавками), число дополнительных (временных) торговых мест. По строке 2 указать число торговых мест, занятых торгующими по патентам (свидетельствам), в их число не входят места, занятые торгующими по разовым талонам. По строке 3 указывается вся площадь, которая отведена под рынок, включая площадь, занятую под постройками, находящимися на территории рынка. При этом не учитывается площадь, отводимая дополнительно для торговли в период проведения ярмарок.



4. Әдіснамалық түсініктемелер

4-жол бойынша базардың қарамағына жататын, барлық жұмыс істейтін павильондар есептелінеді, яғни олардың мамандандырылғанына қарамастан, базардың балансына кіретін, сондай-ақ жөндеу жүргізіліп жатқан немесе сатушыларға немесе басқа да ұйымдарға жартылай немесе толық жалға берілген павильондар есептелінеді.

5-жол бойынша павильондардың ішіндегі сауда орындарының саны көрсетіледі, сондай-ақ олардың саудамен шұғылданатынына немесе өзге сауда ұйымдарына жалға берілгеніне қарамастан, сауда орындарының саны көрсетіледі.

6, 7-жол бойынша базардың балансына кіретін, олардың саудамен шұғылданатынына немесе өзге сауда ұйымдарына жалға берілгеніне қарамастан, яғни базардың қарамағына жататын барлық дүңгіршектер, шатырлар, контейнерлер есептелінеді. Есепке сауда ұйымдарының қарамағына жататын және базардың аумағында орналасқан дүңгіршектер, дүкендер қосылмайды.

8-жол бойынша базардың аумағында немесе одан тысқары орналасқан, базарға қызмет көрсететін, малдәрігерлік санитарлық сараптау зертханасының саны көрсетіледі. Есепке жөндеу жұмыстары жүргізіліп жатқан немесе өзге де себептермен уақытша жабық (санитарлық өңдеу және т.б.), барлық жұмыс істейтін малдәрігерлік санитарлық сараптау зертханасы да қосылады.

9-жол бойынша тоңазытқыш камералардың саны көрсетіледі. Басқа ұйымдардан несиеге алған және базардың балансына кіретін тоңазытқыш жабдықтары өзінкі болып есептелінеді. Сонымен тек орнатылған жабдықтар ғана есептелінеді. Жабдықтар сыну салдарынан үш айдан көп жөндеуде тұрған және базар қызметкерлерінің мұқтажына арналып сатып алынған тұрмыста пайдаланатын тоңазытқыштар есептелінбейді.

10-жол бойынша сөрелердің (үстелдердің) ұзындығы қума метрмен есептелінеді.

4. Методологические пояснения

По строке 4 учитываются все действующие павильоны, принадлежавшие рынку, т.е. находящиеся на балансе рынка, независимо от их специализации, а также павильоны, находящиеся на ремонте или сданные частично или полностью в аренду торгующим или другим организациям.

По строке 5 указывается число торговых мест, находящихся в самих павильонах, независимо от того, заняты ли они под торговлю или сданы в аренду торгующим и другим организациям.

По строке 6,7 учитываются киоски, палатки, контейнеры принадлежащие рынку, т.е. находящиеся на балансе рынка, независимо от того, заняты ли они под торговлю или сданы в аренду другим организациям. Киоски, магазины, расположенные на территории рынка и принадлежащие торгующим организациям в отчет не включаются.

По строке 8 учитывается количество лабораторий ветсанэкспертизы, обслуживающих рынки, независимо от того, расположены ли они на самой территории рынка или вне ее. В отчет включаются все действующие лаборатории ветсанэкспертизы, а также находящиеся на ремонте или временно закрытые по другим каким-либо причинам (санитарная обработка и т.д.).

По строке 9 учитывается количество холодильных камер. Холодильное оборудование учитывается как собственное, находящееся на балансе рынка, так и арендованное у других организаций. При этом учитывается только установленное оборудование. Оборудование, находящееся вследствие неисправности на ремонте свыше трех месяцев, а также холодильники, приобретенные для нужд работников рынка не учитываются.

По строке 10 учитывается длина прилавков (столов) в погонных метрах.

5. Арифметикалық-логикалық бақылау

1-бөлім.

1 жол = 2, 3, 4, 5 жолдарының қосындысына

6 жол = 7, 8, 9 жолдарының қосындысына

10 жол = 11, 12 жолдарының қосындысына

1 жол = 6 жол = 10 жол.

2-бөлім.

2 жол < 1 жол

5 жол < 1 жол

5. Арифметико-логический контроль

Раздел 1.

стр. 1 = сумма стр.2, 3, 4, 5

стр. 6 = сумма стр. 7, 8, 9

стр. 10 = сумма стр. 11, 12

стр. 1 = стр. 6 = стр. 10.

Раздел 2.

стр. 2 < стр.1

стр. 5 < стр.1